

KEUSOTE

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Sosiaalinen raportointi

Tilannekuva Keusoten asunnottomuusilmiöstä verkostojen näkökulmasta

Sote ihmisen
kokoiseksi.

Syyskuu 2022

Asunnottomuutta vähentävien sote-
palveluiden kehittämishanke Nestori

Sisällysluettelo

Johdanto	3
1. Keusoten palveluiden saavutettavuus.....	4
1.1 Monialainen yhteistyö	4
1.2 Palveluketjut Keusotessa	6
1.3 Matalan kynnyksen palvelut	8
1.4. Kokemusasiantuntijat Keusoten alueella.....	9
2. Asunnottomuus ja asumisen asiat	10
2.1 Asumissosiaalinen työ.....	11
2.2 Asunnottomuus ja ensisuojarahpalvelut	12
2.3 Asumisen haasteet ja verkostoyhteistyö	14
3. Jalkautuva työ	16
3.1 Jalkautuva työ Keusoten alueella	17
Lähteet	20

Johdanto

STM-rahoitteisen ja Keusoten toteuttaman asunnottomuutta vähentävien sote-palveluiden kehittämishanke Nestorin tavoitteena on monialaisen työn ja osaamisen kehittäminen. Kehittämisen kohteena on asunnottomuuteen ja asumissosiaaliseen työhön liittyvän tiedon, osaamisen ja yhteisvastuullisuuden vahvistaminen. Tämä toteutetaan tiedontuottamisen, koulutuksen ja yhteiskehittämisen keinoin. Yhtenä tiedontuottamisen keinona Nestori-hankkeessa toteutetaan sosiaalinen raportointi Keusoten alueen asunnottomuusilmiöstä. Sosiaalinen raportointi on sosiaalihuoltolakiin perustuvaa rakenteellista sosiaalityötä, jossa alan ammattilaiset raportoivat työssään kohtaamia asioita ja ilmiöitä.

Nestori-hankkeessa on havainnoitu asunnottomuusilmiötä tapaamalla ja haastattelemalla Keusoten alueella (Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Tuusulassa, Nurmijärvellä, Mäntsälässä ja Pornaisissa) verkostoja joulukuusta 2021-toukokuuhun 2022 välisenä aikana. Verkostotapaamisissa on ollut mukana järjestöjä, yhdistyksiä, seurakuntia sekä yksityisiä ja julkisia palveluntuottajia. Verkostotapaamisiin on valittu toimijoita, joiden on erityisesti arvioitu palveluissaan kohtaavan hankkeen kohderyhmään kuuluvia asiakkaita.

Keusoten etätyömääräyksestä 28.12.2021- 28.2.2022 johtuen jalkautuminen verkostoihin on tapahtunut aluksi Teams-tapaamisilla. Huhtikuusta 2022 alkaen verkostoihin on jalkauduttu fyysisesti. Verkostotapaamisia on ollut yhteensä 36 eri toimijan kanssa. Verkostotapaamisiin on osallistunut sekä ammattilaisia, että asiakkaita.

Verkostotapaamisissa verkostojen työntekijät sekä asiakkaat ovat voineet kertoa havaintojaan, kokemuksiaan ja näkemyksiään Keusoten sote-palveluista. Hanketyöntekijät ovat pitäneet tapaamisista päiväkirjaa, johon on kirjattu tapaamisten ydinsisällöt. Tämä sosiaalinen raportti perustuu verkostojen tuottamaan tietoon, jonka pohjana päiväkirjamerkinnot ovat toimineet.

Hanketyöntekijät havainnoivat, että verkostotapaamisissa toistui kolme keskeistä asunnottomuusilmiöön liittyvää asiaa:

1. Verkostojen työntekijät eivät aina tunnista palveluissaan käyviä henkilöitä, joilla on asumisen haasteita, tai jotka ovat asunnottomia
2. Asumissosiaalisen työn käsite on vieras, ammattilaiset eivät välttämättä tiedosta tekevänsä asumissosiaalista työtä eikä asumista oivalleta ottaa puheeksi
3. Matalan kynnyksen paikoissa ei välttämättä tavoiteta asunnottomia asiakkaita.

Lähes kaikissa tapaamisissa ovat toistuneet seuraavat teemat: sosiaali- ja terveystieteiden saatavuus ja saavutettavuus, asumiseen liittyvät haasteet sekä jalkautuvan työn merkitys sosiaalityössä. Sosiaalinen raportointi on koottu näiden teemojen ympärille.

Tämä sosiaalinen raportti etenee Keusoten palvelujen saavutettavuudesta asunnottomuuteen ja asumisen haasteisiin. Lisäksi käsitellään jalkautuvaa työtä. Jokaisen kappaleen jälkeen on esitetty verkostoista nousseita sekä Nestori-hankkeessa pohdittuja kehittämis- ja ratkaisuehdotuksia.

1. Keusoten palveluiden saavutettavuus

Palvelujen saavutettavuus nousi esille useissa verkostotapaamisissa. Sosiaali- ja terveystalvelujen koettiin olevan osin pirstaleisia ja hajanaisia. Lisäksi verkostoissa koettiin, että työntekijöiden vaihtuminen katkaisee suunnitelmallisen asiakastyön ja vaikeuttaa yhteistyön tekemistä. Hajanaiset palvelut eivät välttämättä tavoita asunnottomia henkilöitä.

Sosiaalihuoltolain (41§) mukaan sosiaalihuoltoa on toteutettava yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Verkostotapaamisissa nousi huolta siitä, ettei monialainen yhteistyö aina toimi Keusoten alueella toivotusti. Verkostojen työntekijät näkevät yhtenä monialaisen yhteistyön haasteena palvelupolkujen epäselvyyden sekä sisäisen ja ulkoisen yhteistyön osittaisen puuttumisen.

Sosiaalihuoltolaissa viitataan (33§) matalan kynnyksen palveluihin toteamalla, että yleiset kunnalliset sosiaalipalvelut on toteutettava kaikille soveltuvin tavoin ja mahdollisuuksien mukaan eri peruspalveluiden yhteydessä. Verkostojen kokemuksen mukaan Keusoten alueella on matalan kynnyksen palveluja liian vähän ja/tai ne ovat vaikeasti saavutettavissa. Erityisesti tarvittaisiin lisää matalan kynnyksen palveluja, joissa ei ole vaateita päihteettömyydestä, ja joissa voisi viettää aikaa koko päivän.

1.1 Monialainen yhteistyö

Sosiaali- ja terveydenhuollossa monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan toimintatapaa, jossa vastavuoroisessa yhteistyössä asiakkaan ja eri ammattiryhmien kesken rakennetaan yhteinen käsitys asiakkaan kokonaistilanteesta, tarvittavista toimenpiteistä sekä ongelman ratkaisusta. Myös Keusoten strategisena tavoitteena on olla haluttu kumppani, joka aktiivisella yhteistyöllä varmistaa asiakaslähtöisten palvelujen kehittämisen muuttuvissa tilanteissa. Yhteistyöllä halutaan tarjota parasta mahdollista palvelua ja kehittyä parhaaksi hyvinvoinnin kumppaniksi. Keusoten toimintatavoissa korostetaan avoimuutta ja asukkaiden osallisuutta sekä mahdollistetaan heidän osallistumisensa hyvinvointialueen kehittämiseen. Työyhteisöjen sekä asiakkaiden ja ammattilaisten välinen yhteistyö nähdään voimavarana. (Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä. Strategia 2020–2025.)

Nestori-hankkeen verkostotapaamisissa nostettiin esille monialaisen yhteistyön tarve. Monialaisen yhteistyön merkitys korostuu erityisesti paljon palveluita käyttävien asiakasryhmien, esimerkiksi asunnottomuusuhan alla olevien tai asunnottomien asiakkaiden kanssa. Verkostoissa koetaan, ettei monialainen yhteistyö Keusoten sisällä aina toteudu toivotulla tavalla. Esimerkkinä verkostoissa tuotiin esiin yhteistyön puute mm. mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä perusterveydenhuollon kanssa. Eri toimijoiden välillä koetut puutteet sisäisessä yhteistyössä näkyvät verkostojen mukaan siinä, että yhteistyön koetaan olevan henkilösidonnaista eikä yhteisiä rakenteita tai linjauksia ole tehty esimerkiksi palveluohjauksen suhteen.

Nuorten kanssa tehtävässä työssä Ohjaamot koetaan hyvinä palveluina verkostoissa, vaikka Ohjaamoiden toiminta ei ole yhdenmukaisia Keusoten alueella. Osa Ohjaamoista painottuu enemmän työllistämisen palveluihin ja osa taas työllistämisenäkukulmaa kokonaisvaltaisempaan toimintaan nuorten kanssa. Verkostoissa herättää huolta myös ulkoisen yhteistyön puute. Ohjaamo-palvelut joutuvat kannattelemaan nuoria, kun muut sote-palvelut eivät vedä tai palveluja tarjotaan nuorelle liian myöhään. Verkostoissa nostettiin esille sosiaalityön rooli nuorten kanssa tehtävässä työssä ja todettiin:

”Nuorten kohdalla toivotaan nopeampaa monialaista puuttumista, vahvaa vastuunottoa, pitkäjänteistä, luottamusta herättävää sekä kohtaavaa palvelua. Pitkäaikaistyöttömien tilanteeseen panostaminen ja vahva tuki sekä mielenterveyspalvelujen toimivuus toisi avun monelle nuorelle.”

Verkostojen kokemuksesta käy ilmi, että asiakaslähtöisyyden toteutumiseksi Keusoten alueella on tarve sisäisen ja ulkoisen yhteistyön käytäntöjen tarkentamiseen ja syventämiseen. Sosiaalihuoltolaki mahdollistaa ja tilanteesta riippuen jopa velvoittaa yhteydenoton tekemisen ammattilaisten välillä asiakkaan asian hoitamiseksi. Eri ammattiryhmiä olisi tärkeä tiedottaa ja rohkaista tekemään matalalla kynnyksellä sosiaalihuoltolain mukaisia yhteydenottoja tai ilmoituksia, jotta asiakas saisi palvelutarvettaan vastaavat monialaiset palvelut oikea-aikaisesti tuekseen. Keusoten omat integraatiopalvelut voisivat toimia vahvemmin konkreettisena tukena siltojen luomisessa ulkoisten verkostojen ja Keusoten palvelutoiminnan välillä.

Monialainen yhteistyö edellyttää sen merkityksen ja vaikutusten tunnistamista sekä työajallista mahdollistamista myös organisaation päättävien tahojen osalta, jotta työtapa voisi vakiintua osaksi rakenteita. Lisäksi Keusoten tulisi vahvistaa informaatiotaan verkostoille sosiaalihuoltolain mukaisten yhteydenottojen sekä ilmoitusten tekemisestä.

Paljon palveluja käyttävien asiakkaiden kanssa palvelutarpeen arviointeja voitaisiin tehdä nykyistä enemmän yhteistyössä eri sote-toimijoiden kesken sen sijaan, että kukin toimija rakentaa asiakkaan tilanteesta oman arvionsa. Palvelutarpeen arviointi voidaan tehdä asiakkaan luvalla myös yhdessä ulkoisten verkostojen, esimerkiksi Ohjaamo-palveluiden kanssa. Monialaisessa yhteistyössä laadittu palvelutarpeen arviointi voi auttaa asiakasta hahmottamaan paremmin palveluverkosta ja eri toimijoiden vastuita. Yhdessä tekeminen lisää ammattilaisten välistä tiedonkulkua, ymmärrystä toistensa tekemästä työstä sekä vähentää päällekkäisen työn riskiä.

1.2 Palveluketjut Keusotessa

Palveluketjulla tarkoitetaan palveluiden kokonaisuutta, joka muodostuu tietyille asiakasryhmälle tarkoitetuista perättäisistä tai osin yhtäaikaisesti toteutuvista palveluista. Verkostotapaamisissa tuotiin esiin palveluketjujen osittaista toimimattomuutta ja epäselvyyttä. Verkostoilla ei ollut tiedossa, miten sosiaali- ja terveystalvelujen piiriin päästään, ja mitä tapahtuu esimerkiksi asiakasohjaukseen tehdyn yhteydenoton jälkeen. Epätietoisuutta oli myös millä tavalla paljon palveluja käyttävän ihmisen asia kulkee eri palveluissa. Palveluketjujen toimimattomuus näyttäytyy verkostoille koordinoimattomana asiakastyönä.

Asiakkaalle palveluketjujen hajanaisuus tarkoittaa sitä, että hänen ongelmansa hoitaminen vaatii useita käyntejä eri työntekijöiden luona ja eri toimipisteissä. Asiakkailla on usein liian pitkä odotusaika palveluihin, ja näin ollen palveluihin pääseminen pitkittyy ja ongelmat kasaantuvat. Palveluihin pääsemiseen voi olla myös liian tiukat tai epäselvät kriteerit. Myös työntekijöiden vaihtuvuus huolettaa verkostoissa. Palvelujen saaminen voi katketa työntekijävaihdoksiin eikä työskentelyn nähdä olevan suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Lisäksi todettiin, että sosiaalipalveluissa tehdään paljon korjaavaa työtä ja akuutti avun tarve jää korjaavan työn varjoon.

Sosiaalihuoltoa koskevan palautteen lisäksi verkostoista on tullut palautetta terveystalveluista ja niihin pääsemisen haasteista. Esimerkkeinä tuotiin esiin terveysneuvontapisteiden puute ja takaisinsoiton toimimattomuus. Verkostojen mielestä mielenterveys- ja päihdepalveluihin pääsy voi olla haastavaa, mikäli asiakas ei ole tarpeeksi motivoitunut tai sitoutunut palveluihin. Terveystalvelunta Tykin palveluketjusta todettiin seuraavaa:

“Hyvinkään terveysneuvontapiste Tykissä kohdataan potentiaalisia palvelujen tarvitsijoita. Näille uusille asiakkaille Tykin työntekijä ei voi varata suoraan

itselleen aikaa. Asiakkaan on otettava ensin itse yhteyttä asiakasohjausyksikköön, jossa asiakkaan tilanne arvioidaan.”

Keskitetty asiakasohjausyksikkö on toiminut Keusotessa vuodesta 2021 alkaen. Sen tarkoituksena on antaa ohjausta ja neuvontaa Keusoten alueen eri asiakasryhmille. Asiakasohjausyksikköön ohjataan ensiarvioon sellaiset asiakkaat, joilla ei ole entuudestaan käynnissä olevaa asiakkuutta sosiaalihuollon palveluissa. Asiakkaille tarjotun ohjauksen ja neuvonnan lisäksi asiakasohjaus vastaa mm. virka-aikaisesta sosiaalipäivystyksestä sekä antaa viranomaiskonsultaatiota.

Useimmissa verkostotapaamisissa korostui asiakasohjauksen ruuhkautuminen ja sen vaikutukset asiakkaiden tilanteisiin. Asiakkaiden ohjaaminen asiakasohjauksen kautta nähdään aikaa vievänä ja tarpeettomana mutkana asiakkaiden palveluihin pääsemiseen. Lisäksi asiakasohjausyksikön pelkkä puhelinpalvelu koettiin riittämättömänä. Puhelimessa asiakkaan todellinen tilanne ei tule välttämättä ilmi ja osa avun todellisesta tarpeesta voi jäädä huomioimatta. Verkostoissa todettiin, että aikaisempi yhteistyö alueen sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden kanssa on vähentynyt asiakasohjauksen myötä. Verkostot toivat esiin toimivan viranomaiskanavan tai yhdyshenkilön tarpeen.

”Joskus heille [matalan kynnyksen palveluihin] tulee asiakkaita, joiden asiat ovat sekaisin ja jotka ovat moniongelmaisia. Toiveena olisi, että tällaisessa tilanteessa voisi soittaa sosiaalipalveluihin ja saada ihmisen langan päähän joustavammin kuin asiakasohjauksen kautta”.

Hyvinvointialueen valmistelussa on aloitettu prosessiarkkitehtuuri, joka sisältää palveluketjujen mallintamista. Tämä tuo tulevaisuudessa läpinäkyvyyttä ja selkeyttä niin ammattilaisille, yhteistyötahoille kuin asiakkaille palveluketjujen kulusta ja toteutuksesta.

Verkostoissa koettiin, etteivät yhteydenotot etene asiakasohjauksessa, jolloin asiakasprosessi katkeaa tai jää epäselväksi. Asiakasprosessin sujuvoittamiseksi asiakasohjaukseen olisi hyvä saada yhteistyökumppaneille toimiva yhteistyöväylä.

Yhteistyötä voisi lisätä esimerkiksi verkostoille pidettävillä infotilaisuuksilla tai muutoin tiedottamalla näkyvämmiin asiakasohjauksen toiminnasta.

1.3 Matalan kynnyksen palvelut

Matalan kynnyksen palveluilla tarkoitetaan sitä, ettei palveluun pääseminen edellytä ajanvarausta eikä palvelussa ole erityisiä kriteerejä, esimerkiksi vaatimusta päihteettömyydestä. Keusotessa matalan kynnyksen palveluita ovat matalan kynnyksen olohuoneet ja päivätoiminnot sekä Matala-palvelut Hyvinkäällä ja Järvenpäässä.

Matalan kynnyksen palveluja pidetään verkostoissa erityisen tärkeänä kanavana tavoittaa asiakkaita. Keusoten alueella julkinen liikenne kunnista toiseen on riittämätöntä ja asettaa omat haasteensa matalan kynnyksen palveluiden saavutettavuudelle. Tämä on herättänyt huolta verkostoissa siitä ovatko nykyiset matalat palvelut riittävät. Verkostoissa tuotiinkin esiin, että Keusoten alueelle tarvittaisiin enemmän matalan kynnyksen "walk in" -palveluja, joissa voi asioida asiointikuntoisena eikä vaateita esimerkiksi päihteettömyydestä ole. Puutetta on myös paikoista, joissa on mahdollisuus oleskella koko päivän ajan. Esimerkiksi ensisuojusta pitää poistua aamulla eikä asiakkaille ole olemassa toista paikkaa missä viettää aikaa. Lisäksi verkostot toivat esiin tarpeen palveluista, joissa tietää saavansa *"ihmisen kiinni ja apua ongelmaansa"*. Verkostoissa huolta nousi myös siitä, kuinka esimerkiksi kotona asuvat nuoret ja mielenterveysongelmista kärsivät asiakkaat tavoitetaan. Virka-aika koetaan haasteena asiakkaiden asioinnissa. Esimerkiksi nuoria ei välttämättä tavoiteta virka-aikaan vaan ennemmin iltaisin tai yöllä.

Keusoten Matala-palvelut Järvenpäässä ja Hyvinkäällä on koettu toimiviksi, koska asiakkaiden on helppo hakeutua palveluun ja tavoittaa työntekijät. Toisaalta verkostoissa koetaan myös, että kyseiset palvelut ovat yksin riittämättömät palvelemaan koko Keusoten aluetta. Verkostoissa kerrottiin, että asiakkaita olisi käännytetty pois Järvenpään sekä Hyvinkään Matalan palveluista, koska he eivät ole olleet kuntalaisia. Lisäksi palvelun tavoitettavuudessa on haasteena suppeat aukioloajat; esimerkiksi Järvenpään Matala on avoinna ainoastaan maanantaista keskiviikkoon kello 12–14.30. Huolena verkostoissa tuli myös ilmi Keusoten matalan kynnyksen palvelujen uudistaminen. Mahdollisen uudistuksen myötä paljon palveluja käyttävät asiakkaat eivät välttämättä enää pääse tutuiksi tulleiden työntekijöiden luo.

"Kun avun tarvitsijalle tulee hetki, jolloin olisi apua hakemassa, pitäisi sitä saada juuri silloin, muuten hetki on mennyttä ja mielessä on vain uusi satsi."

Hyväksi koettuja palveluja ovat toimintansa vakiinnuttaneet matalan kynnyksen päivätoimintaan keskittyneet paikat, kuten Tuusulassa Sininauhan sekä Järvenpäässä Settlementti Louhelan ylläpitämät päivätoimintakeskukset.

Hyvinvointialueelle ollaan suunnittelemassa sote-lähineuvontapisteitä, jotka toteutuessaan tulevat olemaan osa matalan kynnyksen palveluita tarjoamalla kohtaavaa ohjausta ja neuvontaa. Myös yhteistyötä kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tulisi lisätä palveluvalikon monipuolistamiseksi. Erilaisilla alueen toimijoilla on jo käytännössä toimivia palvelukonsepteja tiloineen, joihin liittyminen voisi tuoda synergiaetua sekä Keusotelle, että verkostokumppaneille. Tulevaisuudessa näitä toimintoja voitaisiin toteuttaa yhdessä laajentamalla jo olemassa olevien paikkojen palveluja. Asiakkaiden tulisi voida käyttää palveluita asiointikuntoisina, ja saada ammattilaisilta ja kokemusasiantuntijoilta apua ja tukea omaan tilanteeseensa. Asunnottomat asiakkaat tarvitsisivat myös päiväkeskustoimintaa, jossa asiointikuntoistenkin olisi mahdollisuus kadulla kiertämisen sijaan viettää ohjatusti aikaa suojaisessa ja turvallisessa ympäristössä.

1.4. Kokemusasiantuntijat Keusoten alueella

Kokemusasiantuntija on henkilö, jolla on omakohtaista kokemusta esimerkiksi mielenterveyden häiriöistä, riippuvuussairauksista tai muista elämänkriiseistä. Kokemusasiantuntijana toimiminen edellyttää yleensä koulutusta. Keusotessa kokemusasiantuntijoita toimii muun muassa hankkeissa, Matala-palvelussa, Avokuntoutus Kipinässä sekä terveysneuvontapiste Tykissä. Myös Nestori-hankkeen tiimiin ja ohjausryhmään kuuluu kokemusasiantuntijoita.

Verkostot toivoivat, että kokemusasiantuntijoita hyödynnettäisiin nykyistä laajemmin asiakastyössä. Kokemusasiantuntijat voivat kohdata asiakkaat omasta kokemuspohjastaan käsin, joka luo mahdollisuuden syvemmälle ymmärrykselle asiakkaan tilanteesta. Tämä tukee myös sote-ammattilaisten työn vaikuttavuutta. Kokemusasiantuntijuus vaatii kuitenkin selkeän ja auki kirjatun työroolin. Heidän työtehtäviään voivat olla esimerkiksi työskentely vertaistoimijana taikka työparina ammattihenkilölle. Kokemusasiantuntijuudesta toivotaankin apua erilaisiin kohtaamistilanteisiin sekä asiakkaiden saattamiseen palvelujen piiriin.

Keusotessa tulisi hyödyntää laajemmin kokemusasiantuntijoita palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä sekä kohtaavassa asiakastyössä, kuten esimerkiksi jalkautuvassa ja etsivässä sosiaalityössä sekä terveystalveissa. Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen työparina voi vähentää asiakkaan tarvetta sote-ammattilaisen tiiviimpään tukeen. Asiakasnäkökulmasta kokemusasiantuntija voi toimia peilinä, motivaattorina sekä vertaisiesimerkkinä asiakasprosessissa.

2. Asunnottomuus ja asumisen asiat

Suomessa oli Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus Aran tilaston mukaan vuonna 2021 asunnottomia henkilöitä yhteensä 4396. Keusoten alueella heitä oli 85. Aran vuosittaiset tilastot perustuvat kuitenkin yksittäiseen otantapäivään, jolloin pelkkien tilastojen valossa asunnottomien todellisesta määrästä ei saada täysin luotettavaa tietoa.

Asumissosiaalinen työ voidaan määritellä asunnottomien, asunnottomuutta kokeneiden tai sen uhan alla elävien kanssa tehtäväksi työksi. Asumissosiaalisella työllä pyritään ennaltaehkäisemään sekä vastaamaan asunnottomuudesta tai sen uhasta johtuviin ongelmiin.

Tapaamisissa kävi ilmi, ettei verkostoissa aina tunnisteta asumissosiaalista työtä tai sen tarpeessa olevia henkilöitä. Tapaamisissa todentui, etteivät asumisen asiat ole yleisiä puheenaiheita asiakkaiden kanssa, ja asiaan saatettiin havahtua vasta hanketyöntekijöiden kanssa käydyissä keskusteluissa.

Asumisen haasteet puhututtivat lähes kaikissa verkostotapaamisissa. Suurimpana haasteena pidettiin erityisesti nuorten alle 29-vuotiaiden asiakkaiden kohdalla arjen ja talouden hallinnan pulmia, jotka osaltaan vaikuttavat asumisen onnistumiseen ja asunnottomuusriskiin. Lisäksi koettiin, ettei asumisen haasteisiin ole riittävästi oikea-

aikaista tukea tarjolla. Verkostotapaamisissa toivottiin, että asumisen asioihin liittyen tehtäisiin enemmän ja laajempaa verkostoyhteistyötä.

2.1 Asumissosiaalinen työ

Nestori-hankkeessa asumissosiaalisella työllä tarkoitetaan asunnottomuutta ja sen uhkaa kokeneiden yksilöiden, pariskuntien ja perheiden parissa tehtävää köyhyyden ja eriarvoisuuden vastaista työtä. Hankkeen työllä pyritään vastaamaan mm. asumista vaarantaviin ongelmiin sekä ehkäisemään niitä ennalta.

Hankkeessa tehdyn työn perusteella verkostoissa ei aina tunnisteta asiakkaiden asumissosiaalityön tarvetta tai asunnottomuutta eikä näitä teemoja siten osata myöskään ottaa puheeksi. Asumissosiaalinen työ ei ole käsitteenä tunnettu eikä omaa työtä välttämättä mielletä asumissosiaaliseksi työksi. Esimerkiksi asiakkaan ohjausta ja neuvontaa vuokran maksamiseen tai etuuksiin liittyen ei osata liittää asumissosiaaliseen työhön kuuluvaksi.

Hankkeessa on havaittu, että verkostoissa tehdään usein työtä vain omaan asiakassegmenttiin välittömästi liittyvien asioiden parissa, jolloin asiakkaan kokonaistilanteeseen vaikuttavia tekijöitä voi jäädä havaitsematta. Esimerkiksi mielenterveyskuntoutujille tarkoitettussa päivätoiminnassa sekä yhteisöaloissa ei välttämättä asumiseen liittyvistä asioista juurikaan keskustella. Verkostoissa ei välttämättä ole selkeää toimintamallia asumisen puheeksi ottamiseen, jolloin asumisen asiat eivät myöskään tule ilmi asiakastilanteissa. Hanketyöntekijöiden tapaamiset ovat osittain toimineet verkostoille herätteinä asumisen puheeksi ottamiselle sekä sille, että asumissosiaalinen työ kuuluu kaikille, asiakassegmentistä tai ammattiryhmästä riippumatta.

Asunnottomuuden ja asumisen haasteiden tunnistaminen sekä puheeksi ottaminen edellyttää eri ammattilaisten asumissosiaalisen työn osaamisen vahvistamista.

Nestori-hanke on järjestänyt avoimen asumissosiaalisen työn koulutusiltapäivän, johon kutsuttiin laajasti Keusoten alueen verkostotoimijoita ja kuntavuokranantajien edustajia. Koulutuksella haluttiin lisätä toimijoiden ymmärrystä asumissosiaalisesta työstä sekä verkostoyhteistyön merkityksestä asumisen asioissa. Koulutuksen yhtenä tavoitteena oli myös vahvistaa asumisen puheeksi ottoa työtapanana. Nestori-hanke ehdottaa Keusoten alueelle säännöllisiä ja räätälöityjä koulutuksia asumissosiaalisesta työstä, jotta asumissosiaalisen työn ymmärrys sekä osaaminen vahvistuu ja pysyy yllä.

Keusoten asiakas- ja potilastietojärjestelmä on piakkoin uudistumassa ja yhdenmukaistumassa. Nestori-hanke tulee osaltaan selvittämään mahdollisuutta saada tietojärjestelmästä paitsi luotettavampaa tilastotietoa asunnottomista, myös mahdollisuutta saada ohjelmaan automaattinen herätetoiminto, jos asiakkaalla tai potilaalla ei ole väestötietojärjestelmässä osoitetietoja tai osoitteeksi on merkitty Poste Restante. Herätteet voisivat toimia erityisesti terveydenhuollossa työskentelevien ammattihenkilöiden tukena asunnottomien asiakkaiden tunnistamisessa, asumistilanteen puheeksi ottamisessa sekä ohjaamisessa edelleen sosiaalihuollon palvelujen piiriin.

2.2 Asunnottomuus ja ensisuoja palvelut

Verkostoissa tuotiin esiin, että Keusoten alueella on liian vähän kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Pienillä paikkakunnilla yleishyödyllistä vuokra-asuntokantaa on vain vähän tai ei lainkaan. Alueen ainoa Asunto ensin -periaatteella toimiva asumisyksikkö sijaitsee Järvenpäässä, jossa päihteet sallivia vuokra-asuntoja on 20.

Verkostoissa koettiin, ettei Keusoten alueella ole riittävästi päihteet sallivaa asumista eikä tilapäismajoitusta. Siirtyminen ensisuojaista tai tilapäismajoituksesta tuettuun asumiseen tai omaan asuntoon koettiin haastavana. Asuttamista ja asunnon saamista hankaloittavat asiakkaiden moniongelmaisuus sekä esimerkiksi vanhat vuokravelat, hädät ja luottotiedottomuus. Erityisesti vuokravelat nousevat usein täydelliseksi esteeksi asunnon saamiseksi.

Selkeiden ja toimivien palveluketjujen merkitys korostuu erityisesti asunnottomien ja asumisen haasteissa olevien asiakkaiden parissa. Asunnottomuuden uhatessa on oleellisen tärkeää, että asiakas saa palvelua viiveettä ennen tilanteen lopullista kriisiytymistä, ja että työntekijöiden tekemiin huoli-ilmoituksiin reagoidaan ajantasaisesti.

“Työntekijä on tehnyt huoli-ilmoituksen ja soittanut erikseen, että on nyt ilmoituksen tehnyt. Työntekijälle todettu, että ilmoitus näkyy heillä, mutta ei ole vielä ehditty tekemään mitään. Takaisinsoitto ei toiminut tässä tilanteessa, sillä asiakas ehti poistua työntekijän luota ennen takaisinsoittoa.”

Piiloasunnottomuudella tarkoitetaan tilapäisesti muiden luona majoittuvia asunnottomia henkilöitä, ja se nousi verkostoista esille oleellisimpana asunnottomuuteen liittyvänä

teemana. Piiloasunnottomuutta esiintyy erityisesti Keusoten pienemmissä jäsenkunnissa, joissa yleishyödyllistä vuokra-asuntokantaa on vähän. Piiloasunnottomien määristä Keusoten alueella ei ole tietoa, koska asiakasryhmä ei näy virallisissa tilastoissa.

Verkostojen työntekijöiden mukaan nuorten alle 29-vuotiaiden piiloasunnottomuus ilmiönä on lisääntynyt, koska tämän asiakasryhmän on helpompaa jäädä asumaan esimerkiksi kavereiden tai vanhempiensa luo. Nuorten kohdalla kyseessä on usein enemmän tietämättömyys kuin esimerkiksi mielenterveys- tai päihdeongelmasta johtuva haaste. Nuoret eivät myöskään aina osaa hakea omaa asuntoa. Asiakkaat eivät välttämättä koe olevansa asunnottomia, jos asuvat lapsuudenkodissa tai kavereiden nurkissa.

Nuorten lisäksi piiloasunnottomuus on yleisempää naisten keskuudessa. Todennäköisesti siksi naisia majoittuu tilastollisesti vähemmän myös Keusoten alueen ensisuojojassa. Ensisuojapalveluissa ei tällä hetkellä ole huomioitu nais erityisyyttä eikä naisille ole varattuna palvelusta omia turvallisia tiloja.

Verkostotapaamisissa tuli esiin, että alueen asunnottomille kohdennetut palvelut koettiin riittämättöminä. Alueella on vain yksi ensisuoja Hyvinkäällä eikä palvelu ole asiakkaiden näkökulmasta yhdenvertaisesti saavutettavissa. Lisäksi ensisuojojasta ei ole vielä selkeää palveluketjua sosiaalipalveluihin. Tällä hetkellä asiakkaat poistuvat ensisuojojasta ennen Keusoten virka-aikaisten palveluiden aukeamista. Näin ollen asiakkaat eivät välttämättä ohjaudu tarvittaviin palveluihin.

Nestori ehdottaa Asunto ensin -periaatteen mukaisen tilapäismajoitus- ja palveluasumisen lisäämistä Keusoten alueelle. Asunto ensin -periaatteen mukaisessa asumisessa asiakkaille voidaan tarjota paremmin tarvetta vastaavaa tukea, vähentää haittoja ja mahdollistaa asiakkaiden itsemääräämisoikeuden ja valinnanvapauden toteutumisen.

Piiloasunnottomuutta voidaan ratkaista kehittämällä ammattilaisille työkaluja asumisen asioiden puheeksi ottamiseen sekä asumisen haasteiden tunnistamiseen. Ratkaisuehdotuksena voi olla ns. "asumisen audit", jossa lyhyellä lomakkeella kartoitetaan asiakkaan asumisen tilannetta. Hankkeessa selvitetään mahdollisuutta rakentaa

kartoituskysely osaksi Asumisen Bottia, jolloin työkalu olisi vapaasti paitsi asiakkaiden käytettävissä, myös ammattilaisten työn tukena. Lisäksi erilaiset herätteet voivat olla ammattilaisille mahdollisuus tunnistaa asunnottomuutta ja asumisen haasteita. Tällaisena herätteenä voisi toimia esimerkiksi Poste Restante-osoitetieto.

Keusoten alueella on tällä hetkellä yksi ensisuoja. Niin verkostot kuin asiakkaat ovat tuoneet esiin, että saavutettavuuden näkökulmasta myös Järvenpäässä tulisi olla ensisuojarahveluita. Tarvetta tukee myös Aran asunnottomuustilasto vuodelta 2021, jonka mukaan asunnottomuus painottuu Keusoten alueella Järvenpäähän (38) ja Hyvinkäälle (18).

Tällä hetkellä ensisuojusta ei ole selkeää palveluketjua Keusoten palveluihin. Ensisuojan ja työikäisten sosiaalipalveluiden välinen yhteistyön tarve on ilmeinen, sillä ensisuoja tavoittaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia kuntalaisia. Ensisuojan palveluketjun rakentamista on tarkoitus aloittaa Nestorin jatkohankkeessa.

Nestori ehdottaa myös, että poliisin (ml. poliisivankila eli putka) ja sosiaalihuollon välistä yhteistyötä olisi hyvä kehittää. Poliisin kanssa tehtävä yhteistyö nousi esiin Katu-hankkeen ja Werkko ry/Kokewa-hankkeen kanssa käydyissä keskusteluissa, koska putkan kautta on mahdollista tavoittaa asunnottomia asiakkaita.

2.3 Asumisen haasteet ja verkostoyhteistyö

Verkostoissa koettiin, että puutteet asiakkaiden arjen hallinnan kyvyissä aiheuttavat suurimmat asumisen haasteet. Ongelmat tulevat verkostojen työntekijöille yleensä esiin yllättäen, koska asumisen ja arjen hallinnan asioista ei yleisesti keskustella asiakkaiden kanssa. Vuokranmaksuhaasteita syntyy, kun asiakkailla on esimerkiksi vaikeuksia Kelan hakemusten tai pankkiasioinnin kanssa. Verkostotapaamisissa korostui, että sosiaalietuudet ovat vaikeasti ymmärrettäviä ja asiakkaat kaipaavat erityisesti tähän tukea. Ongelmat kasaantuvat, kun ihmiset eivät saa oikea-aikaista palvelua tai apua. Tällöin asiakkaita saattaa pudota palveluverkoston ulkopuolelle. Sosiaalietuuksien selvitystyöhön kuluu runsaasti työaikaa myös verkostoissa.

Erityisryhminä keskusteluissa nousi esiin nuoret alle 29-vuotiaat sekä maahanmuuttajat. Em. ryhmien asumisen haasteina ovat esimerkiksi talouden ja arjen hallinnan ongelmat sekä vaikeus ymmärtää viranomaispäätöksiä. Verkostoissa kerrottiin, että nuoret ja maahanmuuttajat eivät välttämättä avaa heille osoitettuja kirjeitä tai esimerkiksi sähkölaskuja. Molempien ryhmien asiakkaat tarvitsevat asumisen asioihin ja asumiseen, kuten kodista huolehtimiseen ja siisteyden ylläpitämiseen, *”kädestä pitäen tukea”*. Konkreettista tukea on verkostojen työntekijöiden mukaan liian vähän tarjolla ja sitä on hankala saada. Tästä syystä asumisen asiat pääsevät kriisiytymään. Nuoria voi olla myös vaikea tavoittaa virka-aikana, jos nuoren arkirytmä on *”sekaisin”*.

“Nuoret tarvitsevat tukea asumiseensa, erityisesti kotiin vietävää tukea, jota on kuitenkin vaikea saada. Nuorella täytyy olla paljon erilaisia haasteita saadakseen esimerkiksi tukihenkilön tuekseen, kriteerit ovat korkealla kotiin vietävän tuen tai tukihenkilön saamiseksi. Työntekijät näkevät, että ennaltaehkäisevä tuki ja varhainen puuttuminen eivät toimi.”

Verkostojen työntekijät kokevat, että asumisen asioissa sosiaalitoimen kanssa tehtävä yhteistyö on merkityksellistä. Asumispalveluiden kriteerit koettiin liian korkeina. Verkostoissa tuotiin esiin, että Keusoten alueelta puuttuu nuorille kohdennetut asumispalvelut.

Verkostoissa toivotaankin lisää asumisneuvonnan palveluita. Tällä hetkellä asumisneuvontaa on Keusoten alueella vain kolmen kunnan vuokratyöyhtiössä. Asiakkaat eivät välttämättä myöskään tiedä minne olisivat yhteydessä, jos haasteita ilmenee esimerkiksi asunnon ylläpidon suhteen. Epäselvää on mitä kuuluu huomioida asumisessa, millaiset asiat ovat asukkaan vastuulla ja millaisista asioista tulisi taas ilmoittaa esimerkiksi huoltoyhtiöön. Verkostojen työntekijöiden viesti oli selvä:

“Moni asiakas tarvitsisi asumisneuvontaa ja ohjausta kädestä pitäen.”

Verkostoissa toivotaan nopeampaa puuttumista esimerkiksi vuokravelka-asioihin ja häätöjen ehkäisyyn sekä vuokranantajilta, että sosiaalipalveluista. Vuokranantajayhteistyö nähdään tärkeänä ja siihen toivottaisiin yhteisiä toimintatapoja. Yhteistyön kautta asumisen haasteisiin sekä mahdollisiin ongelmiin voidaan havahtua ajoissa.

Hanketyöntekijät ovat havainneet, että tällä hetkellä verkostojen, kuntavuokranantajien ja Keusoten kesken ei ole varsinaista yhteistyötä asiakasasioissa. Verkostoissa käydyissä keskusteluissa ei kuitenkaan käynyt selkeästi ilmi millaista yhteistyötä kaivattaisiin.

Asumisen asioihin ja varsinkin vuokravelkoihin on oleellista päästä puuttumaan ajoissa. Huoli-ilmoituksessa olisi tärkeä olla ns. “asumisen täppä”, jolla ilmoituksen tekijä voisi merkitä yhteydenoton koskevan asumisen kriisejä. Näin toimien asumiseen liittyvät

yhteydenotot saataisiin poimittua nopeasti käsittelyyn ja reagoitua esimerkiksi vuokravelka- ja häätötilanteisiin nykyistä tehokkaammin. Tällä tavoin voitaisiin myös osin ehkäistä erilaisten tilapäismajoitus- ja asumispalveluiden tarvetta. Lomakkeen kehittäminen jouduttaisi tarvittaessa myös huoli-ilmoituksen siirtymistä asiakasohjauksesta palvelutoiminnan sosiaalihuollon työntekijöille.

Nestorin kehittämän sähköisen itseasiointipalvelun Asumisen Botin, Asumisen käsikirjan sekä Asumisen arjen askeleet -videosarjan toivotaan osaltaan vastaavan verkoston esittämään toiveeseen varhaisesta ja oikea-aikaisesta puuttumisesta asumisen asioihin.

Kuntavuokranantajien kanssa tehtävä kehittämistyö on aloitettu Keusotessa ennen Nestori-hanketta. Tässä yhteistyössä oli tunnistettu haasteiksi mm. vuokravelat ja muu velkaantuminen, päihdeiden käytöstä johtuvat asumisen häiriöt sekä asunnottomien asiakkaiden häätöhistoria. Nestori-hankkeessa jatketaan myös näistä lähtökohdista yhteistyötä kuntavuokranantajien ja verkostojen kanssa yhteisten rakenteiden ja toimintatapojen vahvistamiseksi.

Verkostoissa tuotiin esiin, että esimerkiksi tukihenkilötoiminnassa on eroavaisuuksia. Hanketyöntekijöille jäi kuitenkin epäselväksi, ovatko verkostojen työntekijät tietoisia siitä, millaisia erilaisia tukimuotoja asumiseen on saatavilla. Lisäksi hanketyöntekijöille heräsi kysymys, onko verkostoilla tietoisuus (tietoisuudesta) siitä, että tukihenkilöpalvelun sisältö muotoutuu henkilökohtaisen sosiaalityössä laaditun palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman mukaisesti.

Tukihenkilöpalveluiden kriteeristöä kehitetään parhaillaan aikuissosiaalityössä. Toimintatapojen selkiyttämiseksi ja palvelujen myöntämisen yhdenmukaistamiseksi Keusotessa on päivitetty myös kuntayhtymän hallituksen hyväksymiä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluiden kriteeristöä ja palvelupolkua sekä pidetty aiheesta infoja. Käytännön haasteena on kuitenkin se, ettei eri asumispalveluiden (esim. työikäiset, ikäihmiset, vammaiset) kriteereitä ja palveluprosesseja ole kehitetty Keusotessa kokonaisuutena, jolloin asiakkaat voivat pudota palvelujen väliin. Palvelujen kehittäminen yhteistyössä ja rajapinnoista tietoisina voisi näyttäytyä asiakkaille ja verkostoille nykyistä sujuvampina palvelupolkuina.

Nestori ehdottaa ratkaisuna myös palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman laatimista asiakkaan luvalla yhdessä verkoston kanssa.

3. Jalkautuva työ

Sosiaalihuoltolaissa (7§) on määritelty rakenteellinen sosiaalityö osaksi sosiaalihuollon perustyötä. Rakenteellinen sosiaalityö perustuu ilmiöiden havainnointiin ja analysointiin

sekä toimintatapojen kehittämiseen. Työn avulla voidaan tunnistaa ilmiöitä, puuttua rakenteisiin sekä ehkäistä ihmisten tarve erityispalveluihin tai pitkäaikaisiin asiakkuuksiin.

Jalkautuva työ nähdään menetelmänä, joka on osa sosiaalityön arkea. Jalkautuvan työn avulla voidaan tavoittaa palveluista pudonneita sekä ennaltaehkäistä ongelmien kasaantumista. Jalkautuvalla työllä voidaan tukea sosiaalista yhteenkuuluvuutta, osallisuutta sekä ihmisten toimijuutta. Työtä tehdään pääsääntöisesti asiakkaan omassa toimintaympäristössä, esimerkiksi päivätoimintakeskuksissa, asiakkaan kotona tai kaduilla.

Osallistavan sosiaalityön menetelmien pilotin (Otso) todetaan seuraavasti: "Jalkautuvilla, etsivillä ja tarvittaessa tehostetuilla työmuodoilla voidaan vastata aiempaa notkeammin palvelutarpeisiin huomioiden myös yhteisasiakkuudet." Myös Tulevaisuuden tiekartta 2030 -julkaisussa todetaan, että paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden tunnistamiseen ja jalkautuvan työn taitojen kehittämiseen ihmisten kohtaamisessa sekä tukemisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota. Jalkautuvaa työtä tulee toteuttaa alueperusteisesti.

3.1 Jalkautuva työ Keusoten alueella

Keusotessa ei ole vielä varsinaista jalkautuvan työn mallia. Myös verkostoissa jalkautuvaa työtä tehdään vaihtelevasti eri kuntien alueella. Jalkautuvan työn haasteena Keusoten alueella on alueen monimuotoisuus ja alueella liikkuminen. Alueella on sekä kaupunkikeskuksia että maaseutualueita. Lisäksi esimerkiksi Tuusulassa ja Nurmijärvellä on kolme eri kuntakeskusta, jotka sijaitsevat maantieteellisesti kaukana toisistaan. Myös julkinen liikenne Keusoten alueella on riittämätöntä.

Keusoten alueella etsivää- tai katutyötä tehdään ainoastaan Hyvinkäällä Katu-hankkeessa. Etsivällä nuorisotyöllä Keusoten alueella ei ole varsinaisesti jalkautuvaa työtä tai sen sisältö vaihtelee kuntakohtaisesti. Verkostoissa tuotiin esiin, että jalkautuva työ on merkityksellistä varsinkin heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden kannalta.

"Ei ole merkityksellisempää työtä kuin jalkautuva työ. Sille on suuri tarve. Kaikkien sosiaalialan tahojen tulisi jalkautua."

Keusoten sosiaalipalvelujen toivottiin jalkautuvan fyysisesti asiakkaiden omiin toimintaympäristöihin. Ammattilaisilla tulisi olla mahdollisuus jalkautua asiakkaiden kanssa palveluihin, kuten terveystieteisiin, mielenterveys- ja päihdepalveluihin jne. Verkostoissa koettiin, että kokemusasiantuntijat voisivat toimia hyvänä apuna asiakkaiden kohtaamisessa ja saattamisessa palveluihin.

"Asiakkailla on usein pelkoja ja haasteita palveluihin hakeutumisessa sekä asioimisessa. Tästä syystä he tarvitsevat mukaansa turvallisen ja luotettavan henkilön."

Nestori-hankkeessa jalkautuvaa työtä on tehty alkukevästä 2022 lähinnä Keusoten ulkoisiin verkostoihin Teams-tapaamisten muodossa. Tarkoituksena on ollut kerätä tietoa asunnottomuuden ilmiöstä ja asumisen haasteista sekä Keusoten palvelujen toimivuudesta. Fyysisesti jalkautuvaa työtä on tehty huhti-kesäkuun 2022 aikana, jolloin jalkauduttiin muun muassa alueella sijaitseviin matalan kynnyksen päivätoimintakeskuksiin, ruokajakoihin sekä diakoniaruokailuihin. Rajallisista jalkautumiskerroista huolimatta saatu palaute oli pelkästään positiivista. Verkostoissa oltiin innostuneita jalkautuvasta työstä ja sen kehittämisestä Keusoten alueelle.

Sote-uudistuksessa ja sosiaalihuollon kehittämissuunnitelmassa korostuu sosiaalialan ammattilaisten tuen oikea-aikainen saatavuus sekä erilaiset yhteisösosiaalityön ja etsivän sosiaalityön mallit. Jalkautuvaa ja etsivää sosiaalityötä tehdään pääkaupunkiseudulla jo laajasti julkisella ja kolmannella sektorilla. Ennen Keusotea eri kunnissa on tehty jalkautuvaa työtä esimerkiksi päivätoimintakeskuksissa ja ruoanjakopisteisissä. Keusotella ei kuitenkaan ole vielä omaa jalkautuvan tai etsivän sosiaalityön mallia. Verkostoissa tuotiinkin esiin toive ja tarve Keusoten omalle jalkautuvan työn mallille.

Jalkautuvan työn avulla voidaan tavoittaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia asiakkaita sekä palvelujen ulkopuolella olevia kuntalaisia ja tukea heidän pääsemistään palvelujen piiriin. Liikkuvassa työssä on mahdollista havainnoida systemaattisesti ja ennakoivasti alueellisia ilmiöitä ja tuottaa niistä tietoa palvelujärjestelmän kehittämisen tueksi. Korjaavan työn lisäksi jalkautuvassa työssä on ennaltaehkäisevä näkökulma. Jalkautuvan työn tulokset ovat kuitenkin usein nähtävissä vasta pitkällä aikavälillä, koska asiakasnäkökulmasta liikkuva työ vaatii aikaa luottamuksen syntymiseksi sekä työn vakiintumiseksi. Jalkautuvan työn osaksi soveltuu hyvin ympäristötyö, joka omalta osaltaan voi vaikuttaa alueelliseen turvallisuuteen.

Nestori-hankkeessa on ryhdytty kehittämään ehdotuksia jalkautuvan ja liikkuvan työn toimintamalleiksi. Kehittämistyössä selvitetään mm. moniammatillisen työparityöskentelyn ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntämistä jalkautuvassa työssä. Oleellista kehittämistyössä on tunnistaa ne toimintaympäristöt, joissa jalkautuva työ on

vaikuttavinta asiakkaiden ja asumisen haasteiden ennaltaehkäisyyn kannalta. Mallien kehittämisessä pyritään huomioimaan asiakaslähtöisyyden lisäksi niiden soveltuminen myös rakenteellisen sosiaalityön tekemiseen ilmiöiden tarkastelun ja tiedon tuottamisen kautta.

Jalkautuvan työn toimintamallin kehittämisen haasteiksi on tunnistettu jäsenkuntien erilaisuus sekä sote-palvelutoiminnan resurssit suhteessa asiakasmääriin, asetettuihin suoritettavoihin ja lakimääräisten palvelujen aikarajoihin. Yhteisellä tahtotilalla sekä hyödyntämällä alueilla jo työskentelevien ammattilaisten tietoa on kuitenkin mahdollista kehittää uutta toimintatapaa. Myös sote-palveluiden verkostokumppanit tekevät liikkuvaa työtä, joka osaltaan vastaa jalkautuvan työn tarpeeseen. Näiden eri toimijoiden yhteenkokoaminen ja toiminnan integroiminen sote-palveluiden oheen voisikin aikaansaada kuntalaisten kannalta kaikkein monipuolisimman, yhteisvastuullisen jalkautuvan työn palveluvalikon.

Lähteet

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä. Strategia 2020–2025.

Otso-toimintamalli. Saatavissa: <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/osallistavan-sosiaalityon-menetelmien-pilotin-otso-toimintamallit>

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.

Tulevaisuuden tiekartta 2030. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:41. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161612/R41_19_Tiekartta_2030.pdf?sequence=1&isAllowed=y